

PRZYKŁADOWY ROZKŁAD MATERIAŁU

To nasz świat. Geografia 6

Podstawa programowa zakłada, że w klasie 6 realizowane zostaną działy V–VIII. Poniższy rozkład materiału zawiera 28 tematów. Pozostałe godziny lekcyjne (według szacunków w sumie w roku szkolnym są 30–34 lekcje) nauczyciel wykorzystuje według własnego uznania (m.in. na wyjścia w teren, prezentacje uczniów, prace metodą projektów).

Zielonym kolorem oznaczono treści nieobowiązkowe i środki dydaktyczne do wyboru.

Kursywą w kolumnie Temat lekcji oznaczono infografiki.

Numer lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji Uczeń:	Punkty podstawy programowej	Środki dydaktyczne
1.	Lekcja organizacyjna	zasady pracy i oceniania na lekcjach geografii w klasie 6	powtarza najważniejsze wiadomości z klasy 5		<i>gra lub quiz przypominający najważniejsze zagadnienia z klasy 5</i>
DZIAŁ 1. Ziemia we Wszechświecie					
2.	Układ Słoneczny <i>Wśród gwiazd</i> <i>Poznawanie kosmosu</i>	- powstanie i budowa Wszechświata - powstanie i budowa Układu Słonecznego	- określa w przybliżeniu wiek Wszechświata - wylicza podstawowe elementy Wszechświata - wymienia różnice między gwiazdą a planetą - charakteryzuje Słońce jako gwiazdę - podaje przybliżony wiek Układu Słonecznego - omawia budowę Układu Słonecznego, wymienia ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny - wylicza i krótko charakteryzuje planety Układu Słonecznego	V.	- podręcznik, s. 8–12, 34–36 - zeszyt ćwiczeń, s. 5–7 <i>zdjęcia, ilustracje, filmy na temat Układu Słonecznego i Wszechświata</i>

			• opisuje małe ciała niebieskie Układu Słonecznego: planety karłowate, księżyce, komety, meteoroidy, planetoidy • przedstawia wybrane wiadomości o galaktykach, gwiazdozbiorach i czarnych dziurach • przytacza najważniejsze wydarzenia z historii poznawania kosmosu		
3.	Ruch obrotowy Ziemi	• cechy ruchu obrotowego Ziemi • skutki ruchu obrotowego Ziemi • obserwacje pozornej wędrówki Słońca po niebie w ciągu dnia • różnicowanie czasu na Ziemi, strefy czasowe	• prezentuje ruch obrotowy Ziemi przy pomocy globusa lub tellurium • wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi • wylicza skutki ruchu obrotowego Ziemi ze szczególnym uwzględnieniem następstw istnienia dnia i nocy • wyjaśnia, czym jest górowanie Słońca, pozorny ruch Słońca po niebie, południe słoneczne • porównuje na ilustracjach i fotografiach wysokość górowania Słońca w różnych porach dnia i roku • omawia różnicowanie czasu na Ziemi • tłumaczy, czym jest umowna linia zmiany daty • odczytuje z mapy stref czasowych różnice w czasie strefowym między wybranymi miejscami na Ziemi	V.I V.II V.III	• podręcznik, s. 13–17 • zeszyt ćwiczeń, s. 8–9 • <i>globus lub tellurium</i> • <i>atlas geograficzny (mapa stref czasowych)</i>
4.	Ruch obiegowy Ziemi	• cechy ruchu obiegowego Ziemi • skutki ruchu obiegowego Ziemi	• prezentuje ruch obiegowy Ziemi przy pomocy globusa lub tellurium • podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi	V.IV V.V	• podręcznik, s. 18–24 • zeszyt ćwiczeń, s. 10–11 • <i>globus lub tellurium</i> • <i>gnomon</i>

		• zróżnicowanie oświetlenia Ziemi oraz daty początków astronomicznych pór roku • zróżnicowanie wysokości górowania Słońca w różnych porach dnia w ciągu roku • obserwacje pozornej wędrówki Słońca po niebie przy użyciu gnomonu	• wylicza i opisuje skutki ruchu obiegowego Ziemi • wyjaśnia zjawiska dnia polarnego i nocy polarnej • porównuje oświetlenie Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku • opisuje zmiany trasy pozornej wędrówki Słońca po niebie oraz zmiany miejsca wschodu i zachodu Słońca na horyzoncie • tłumaczy, do czego służy gnomon i używa go do obserwacji wysokości Słońca na niebie		
5.	Strefowość oświetlenia, klimatów i krajobrazów na Ziemi	• rozmieszczenie stref klimatycznych i krajobrazowych na Ziemi • odczytywanie klimatogramów • charakterystyka stref klimatycznych i krajobrazowych	• opisuje rozkład średniej rocznej temperatury powietrza na Ziemi • wskazuje na mapie i omawia rozmieszczenie stref oświetlenia Ziemi, stref klimatycznych i krajobrazowych • przedstawia zależność między kątem padania promieni słonecznych na powierzchnię Ziemi a temperaturą powietrza • wyjaśnia związek między ruchem obiegowym Ziemi, zróżnicowaniem oświetlenia a występowaniem stref klimatycznych i krajobrazowych	V.VI	• podręcznik, s. 25–29 • zeszyt ćwiczeń, s. 12–13 • <i>atlas geograficzny (mapa krajobrazów i stref klimatycznych na Ziemi)</i>
6.	<i>Powtórzenie wiadomości. Sprawdzian</i>	• <i>utrwalenie wiadomości</i> • <i>ocena osiągnięć uczniów</i>		V.I–V.VI	• <i>podręcznik, s. 30–33</i> • <i>zeszyt ćwiczeń, s. 14–17</i>
DZIAŁ 2. Współrzędne geograficzne					

7.	Szerokość geograficzna	• cechy równoleżników • szerokość geograficzna i jej wyznaczanie • podział Ziemi na półkule północną i południową	• wymienia cechy równoleżników • wskazuje na mapie i globusie równoleżniki, szczególnie zwrotniki, koła podbiegunowe oraz równik • pokazuje na mapie i globusie półkule północną i południową • odczytuje z mapy i globusa wartości równoleżników • znajduje na mapie i globusie miejsca o określonej szerokości geograficznej	VI.1 VI.2 VI.3	• podręcznik, s. 38–43 • zeszyt ćwiczeń, s. 18–19 • <i>atlas geograficzny</i> • <i>globus</i>
8.	Długość geograficzna	• cechy południków • długość geograficzna i jej wyznaczanie • podział Ziemi na półkule wschodnią i zachodnią	• wymienia cechy południków • wskazuje na mapie i globusie południki, szczególnie południki 0° i 180° • pokazuje na mapie i globusie półkule wschodnią i zachodnią • odczytuje z mapy i globusa wartości południków • znajduje na mapie i globusie miejsca o określonej długości geograficznej	VI.1 VI.2 VI.3	• podręcznik, s. 44–49 • zeszyt ćwiczeń, s. 20–21 • <i>atlas geograficzny</i> • <i>globus</i>
9.	Współrzędne geograficzne	• zastosowanie współrzędnych geograficznych • odczytywanie współrzędnych geograficznych • zastosowanie odbiornika GPS do wyznaczania współrzędnych geograficznych	• wyjaśnia cel stosowania współrzędnych geograficznych • podaje symbole służące do określania kierunków geograficznych • odczytuje współrzędne geograficzne wybranych punktów na mapie i globusie • wskazuje położenie wybranych punktów i obszarów na mapach w różnych skalach na podstawie podanych współrzędnych geograficznych	VI.1 VI.2 VI.3	• podręcznik, s. 50–55 • zeszyt ćwiczeń, s. 22–25 • <i>atlas geograficzny</i> • <i>globus</i> • <i>globus indukcyjny do rysowania siatki geograficznej</i> • <i>odbiornik GPS (np. w smartfonie)</i> • <i>mapa topograficzna terenu w okolicy szkoły</i>

		- wyznaczanie współrzędnych geograficznych w terenie - rozciągłość południkowa i równoleżnikowa	- określa współrzędne geograficzne danego punktu z użyciem systemu GPS (np. aplikacji w smartfonie) - wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów - oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową wybranych obiektów		
10.	<i>Powtórzenie wiadomości. Sprawdzian</i>	<i>utrwalenie wiadomości</i> <i>ocena osiągnięć uczniów</i>		VI.1–VI.3	- podręcznik, s. 56–58 - zeszyt ćwiczeń, s. 26–27
DZIAŁ 3. Środowisko geograficzne Europy					
11.	Położenie i podział polityczny Europy	- położenie Europy na mapie świata - granice Europy - linia brzegowa Europy - podział polityczny Europy	- wskazuje i omawia położenie Europy na Ziemi - opisuje przebieg umownych granic Europy - charakteryzuje linię brzegową Europy - pokazuje na mapie państwa Europy i ich stolicy oraz omawia podział polityczny Europy	VII.1	- podręcznik, s. 60–64 - zeszyt ćwiczeń, s. 28–29 <i>atlas geograficzny</i>
12.	Ukształtowanie powierzchni Europy	- cechy ukształtowania powierzchni Europy - wody Europy - główne cechy środowiska przyrodniczego Europy – porównanie różnych części Europy	- charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Europy (niziny, depresje, wyżyny, góry) na podstawie mapy ogólnogeograficznej - omawia rozczłonkowanie poziome Europy (półwyspy, wyspy, archipelagi) - odróżnia nizinę od równiny - charakteryzuje wody oblewające Europę oraz występujące na kontynencie europejskim	VII.3	- podręcznik, s. 65–69 - zeszyt ćwiczeń, s. 30–32 <i>atlas geograficzny</i>

			• opisuje zróżnicowanie rzeźby terenu Europy, wskazuje na mapie depresje, niziny, wyżyny i góry • podaje główne cechy środowiska przyrodniczego Europy • porównuje różne części kontynentu, np. Europę północną i południową		
13.	Klimat Europy Zmiana klimatu	• czynniki kształtujące klimat w Europie • zróżnicowanie klimatyczne Europy • typy klimatów i charakterystyczne dla nich klimatogramy • zmiany klimatu na Ziemi	• wymienia i omawia czynniki kształtujące klimat w Europie • wskazuje na mapie i opisuje rozmieszczenie stref klimatycznych oraz typów klimatów w Europie • wyjaśnia pojęcie rocznej amplitudy temperatury powietrza • odczytuje dane przedstawione na klimatogramach • podaje cechy poszczególnych typów klimatu w Europie • przyporządkowuje klimatogramy do właściwych miejsc na mapie • omawia problem zmian klimatu	VII.5 VII.9	• podręcznik, s. 70–77 • zeszyt ćwiczeń, s. 33–36 • <i>atlas geograficzny</i> • <i>filmy, artykuły przedstawiające problem zmian klimatu</i>
14.	Ludność Europy Zróżnicowanie religijne Europy Zróżnicowanie językowe Europy	• liczba ludności w Europie • gęstość zaludnienia • czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Europie • migracje ludności • społeczno-kulturowe i ekonomiczne skutki migracji	• podaje liczbę ludności Europy • opisuje gęstość zaludnienia Europy • omawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie map tematycznych • wyjaśnia, czym są migracje oraz omawia przyczyny i skutki migracji • przedstawia kierunki migracji w Europie	VII.6 VII.7	• podręcznik, s. 78–85 • zeszyt ćwiczeń, s. 37–39 • <i>atlas geograficzny (mapy tematyczne ukazujące gęstość zaludnienia Europy oraz jej różnorodność religijną i językową)</i> • <i>materiały multimedialne dotyczące zróżnicowania ludności Europy</i>

		• problemy demograficzne Europy – starzenie się społeczeństwa • zróżnicowanie religijne i językowe Europy	• tłumaczy zjawisko starzenia się społeczeństwa, omawia jego przyczyny i skutki • charakteryzuje zróżnicowanie religijne i językowe Europy, korzystając z map tematycznych		
15.	Energetyka – podstawa gospodarki	• energetyka i różne źródła energii • typy elektrowni na świecie • wpływ różnych typów elektrowni na środowisko • zależność rodzaju produkowanej energii od warunków środowiska przyrodniczego • struktura produkcji energii elektrycznej w wybranych krajach Europy • sektory gospodarki i ich funkcje	• tłumaczy, czym jest energetyka • wymienia i omawia różne źródła energii (nieodnawialne i odnawialne) • wyjaśnia skrót OZE • wylicza i charakteryzuje typy elektrowni na świecie • opisuje wpływ różnych typów elektrowni na środowisko • omawia zależność rodzaju produkowanej energii od warunków środowiska przyrodniczego na przykładzie wybranych państw europejskich • odczytuje z diagramów kołowych strukturę produkcji energii elektrycznej w wybranych państwach Europy • dzieli gospodarkę na sektory i opisuje ich podstawowe funkcje	VII.9	• podręcznik, s. 86–91 • zeszyt ćwiczeń, s. 40–42 • <i>filmy i artykuły ukazujące zalety i wady różnych typów elektrowni</i>
16.	Unia Europejska NATO	• historia, cele i symbole Unii Europejskiej • strefa euro i strefa Schengen • rozmieszczenie na mapie państw	• krótko omawia historię i cele powstania Unii Europejskiej • wylicza symbole Unii Europejskiej • wyjaśnia, czym są strefa euro i strefa Schengen • wskazuje na mapie politycznej Europy państwa należące do Unii Europejskiej i ich stolice	VII.2	• podręcznik, s. 92–97 • zeszyt ćwiczeń, s. 43–45 • <i>strony internetowe UE i NATO</i> • <i>filmy i artykuły dotyczące UE i NATO</i> • <i>mapa polityczna Europy</i>

		należących do Unii Europejskiej • Polska w Unii Europejskiej i NATO • rola Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych kontynentu	• podaje datę wstąpienia Polski do Unii Europejskiej • wymienia skutki przynależności naszego kraju do UE • tłumaczy znaczenie członkostwa Polski w NATO • omawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych kontynentu		
17.	<i>Powtórzenie wiadomości. Sprawdzian</i>	• <i>utrwalenie wiadomości</i> • <i>ocena osiągnięć uczniów</i>		VII.1–VII.3 VII.5–VII.7 VII.9	• podręcznik, s. 98–102 • zeszyt ćwiczeń, s. 46–49

Dział 4. Wybrane elementy środowiska i gospodarki Europy

18.	Wulkany i trzęsienia ziemi na Islandii	• położenie geograficzne Islandii • budowa wnętrza Ziemi • płyty tektoniczne i ich ruchy • skutki położenia Islandii na granicy płyt litosfery • zjawiska wulkaniczne, trzęsienia ziemi i gejzery	• wskazuje na mapie i omawia położenie geograficzne Islandii oraz jego skutki • opisuje budowę wnętrza Ziemi na podstawie ilustracji • charakteryzuje płytową budowę litosfery na podstawie mapy świata • wyjaśnia przyczyny, rodzaje i skutki ruchów płyt litosfery • tłumaczy, czym są trzęsienia ziemi i wulkanizm oraz omawia związek między płytową budową litosfery a występowaniem tych zjawisk na Ziemi • wymienia konsekwencje wybuchów wulkanów i trzęsień ziemi	VII.4	• podręcznik, s. 104–109 • zeszyt ćwiczeń, s. 50–51 • <i>atlas geograficzny</i> • <i>model budowy wnętrza Ziemi</i> • <i>model wulkanu</i> • <i>eksponaty skał – bazalt</i> • <i>filmy prezentujące zjawiska wulkaniczne</i>
-----	---	---	---	-------	--

			• wyjaśnia, czym są gorące źródła i gejzery oraz jakie mają znaczenie dla produkcji energii na Islandii		
19.	Nowoczesna gospodarka Francji	• położenie geograficzne Francji • cechy środowiska przyrodniczego Francji • charakterystyka gospodarki Francji • cechy przemysłu zaawansowanych technologii (high-tech) i usług oraz ich znaczenie dla rozwoju gospodarczego kraju	• wskazuje na mapie politycznej Francję i jej stolicę • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Francji na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy • omawia gospodarkę Francji, zwraca uwagę na cechy państwa wysokorozwiniętego • wymienia znane francuskie marki • tłumaczy, czym jest przemysł zaawansowanych technologii i podaje jego cechy • odpowiada, czym jest technopolia • opisuje nowoczesne usługi we Francji, przede wszystkim transport i turystykę • wyjaśnia znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług dla rozwoju gospodarczego kraju	VII.10	• podręcznik, s. 110–114 • zeszyt ćwiczeń, s. 52–53 • <i>przykładowe produkty znanych francuskich marek</i>
20.	Londyn i Paryż – europejskie metropolie	• położenie geograficzne Francji i Wielkiej Brytanii oraz ich stolic • ludność Londynu i Paryża • znaczenie obu metropolii • atrakcje turystyczne Londynu i Paryża	• wskazuje na mapie politycznej Francję, Wielką Brytanię i ich stolicę • opisuje położenie Londynu i Paryża na podstawie map (pokazuje rzeki przepływające przez te miasta, omawia ukształtowanie terenu i klimat) • wyjaśnia pojęcia: <i>metropolia</i>, <i>aglomeracja</i> • charakteryzuje ludność Londynu i Paryża • tłumaczy, czym jest wielokulturowość • omawia znaczenie obu metropolii	VII.8	• podręcznik, s. 115–120 • zeszyt ćwiczeń, s. 54–55 • <i>pocztówki lub fotografie najważniejszych atrakcji turystycznych Londynu i Paryża</i> • <i>filmy prezentujące atrakcje Londynu i Paryża</i> • <i>atlas geograficzny</i>

			• uzasadnia stwierdzenie, że Londyn i Paryż są metropoliami globalnymi • wymienia i rozpoznaje na fotografiach najważniejsze atrakcje turystyczne Londynu i Paryża • porównuje oba miasta pod różnymi względami		
21.	Turystyka w południowej Europie	• turystyka jako ważne źródło dochodów państwa • walory turystyczne • najważniejsze regiony turystyczne i atrakcje południowej Europy • ukształtowanie i podział polityczny południowej Europy • związki między rozwojem turystyki w południowej Europie a warunkami przyrodniczymi oraz dziedzictwem kultury śródziemnomorskiej	• wyjaśnia, czym są turystyka oraz infrastruktura turystyczna • omawia walory turystyczne (przyrodnicze i kulturowe) • wymienia i pokazuje na mapie najpopularniejsze regiony turystyczne południowej Europy • wylicza i rozpoznaje na fotografiach najważniejsze atrakcje turystyczne południowej Europy • wskazuje na mapie i nazywa kraje południowej Europy, największe półwyspy i wyspy, Morze Śródziemne i jego części • wykazuje związki między rozwojem turystyki w południowej Europie a warunkami przyrodniczymi oraz dziedzictwem kultury śródziemnomorskiej	VII.11	• podręcznik, s. 121–126 • zeszyt ćwiczeń, s. 56–58 • <i>pocztówki lub fotografie najważniejszych atrakcji turystycznych południowej Europy</i> • <i>filmy prezentujące atrakcje południowej Europy</i> • <i>pamiątki przywiezione przez uczniów z wakacji</i>
22.	<i>Powtórzenie wiadomości. Sprawdzian</i>	• <i>utrwalenie wiadomości</i> • <i>ocena osiągnięć uczniów</i>		VII.4 VII.8 VII.10 VII.11	• podręcznik, s. 127–130 • zeszyt ćwiczeń, s. 59–61

DZIAŁ 5. Kraje sąsiadujące z Polską

23.	Przemysł Niemiec dawniej i dziś	• położenie geograficzne Niemiec • gospodarka Niemiec dawniej i dziś	• opisuje położenie i środowisko przyrodnicze Niemiec na podstawie mapy politycznej i ogólnogeograficznej • wyjaśnia, czym jest państwo federacyjne • charakteryzuje obecną gospodarkę Niemiec • omawia przemiany, jakie zaszły w strukturze przemysłu na przykładzie Nadrenii Północnej-Westfalii	VIII.1	• podręcznik, s. 132–136 • zeszyt ćwiczeń, s. 62–63
24.	Przyroda i kultura Czech i Słowacji	• położenie geograficzne Czech i Słowacji • środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji • walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji • znaczenie turystyki dla gospodarki Czech i Słowacji	• wskazuje na mapie politycznej Czechy i Słowację oraz ich stolice • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji, korzystając z mapy ogólnogeograficznej • omawia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji na podstawie różnych źródeł • wyjaśnia znaczenie turystyki dla gospodarki Czech i Słowacji	VIII.3	• podręcznik, s. 137–142 • zeszyt ćwiczeń, s. 64–66 • <i>filmy, ilustracje, fotografie ukazujące atrakcje turystyczne oraz kulturę Czech i Słowacji</i>
25.	Sytuacja polityczna, gospodarcza i społeczna Ukrainy	• położenie geograficzne Ukrainy • środowisko przyrodnicze Ukrainy • zarys historii kraju od rozpadu ZSRR do wybuchu wojny z Rosją	• wskazuje na mapie politycznej Ukrainę oraz jej stolicę • charakteryzuje warunki naturalne Ukrainy, korzystając z mapy ogólnogeograficznej • omawia relacje Ukrainy i Rosji od czasów ZSRR do dziś	VIII.4	• podręcznik, s. 143–148 • zeszyt ćwiczeń, s. 67–69

			• wyjaśnia przyczyny trudnej sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej Ukrainy		
26.	Przyroda i kultura Białorusi i Litwy	• położenie geograficzne Białorusi i Litwy • środowisko przyrodnicze Białorusi i Litwy • walory przyrodnicze i kulturowe Białorusi i Litwy	• wskazuje na mapie politycznej Białoruś i Litwę oraz ich stolicy • charakteryzuje warunki naturalne Białorusi i Litwy, korzystając z mapy ogólnogeograficznej • omawia walory przyrodnicze i kulturowe Białorusi i Litwy na podstawie różnych źródeł	VIII.2	• podręcznik, s. 149–154 • zeszyt ćwiczeń, s. 70–72 • <i>filmy, ilustracje, fotografie ukazujące przyrodę i kulturę Białorusi i Litwy</i>
27.	Przyroda Rosji <i>Relacje Polski z sąsiadami</i>	• położenie geograficzne Rosji • środowisko przyrodnicze Rosji • relacje Polski z sąsiadami	• wskazuje na mapie politycznej Rosję i jej stolicę • odszukuje na mapie obwód królewiecki • charakteryzuje warunki naturalne Rosji (ukształtowanie powierzchni, wody, surowce mineralne, klimat i strefy krajobrazowe), korzystając z map tematycznych • omawia relacje Polski z jej sąsiadami • uzasadnia potrzebę kształtowania dobrych relacji Polski z sąsiadami	VIII.5 VIII.6 VIII.7	• podręcznik, s. 155–161 • zeszyt ćwiczeń, s. 73–76 • <i>filmy, ilustracje, fotografie ukazujące przyrodę Rosji</i> • <i>atlas geograficzny</i>
28.	<i>Powtórzenie wiadomości. Sprawdzian</i>	• <i>utrwalenie wiadomości</i> • <i>ocena osiągnięć uczniów</i>		VIII.1–VIII.7	• podręcznik, s. 162–165 • zeszyt ćwiczeń, s. 77–80